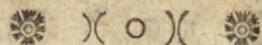

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Jeremias Holmberg ifrån Stockholm til Jersland med
Järn, Niclas Steen och Peter Dragström ifrån
Stockholm til Amsterdam med Järn, Jan. H. Meek,
Jacob Suhr och Martin Wallis ifrån Stockh. samt
Casper Nyberg ifrån Calmar til Amsterdam med Järn.

Småfäker.

Skul Werlden bry mit sinne?

Nej, jag slår ur mit minne

Alt Hännes Knot.

Skul Hon ånfvont i eld och röf sig wisa;

Förshnen kan mig mit i plågan lisa

Med kraftig bot.

Om jag i Werldens squaller

Emot förskyllan faller,

Mit sinne ler.

Om Werlden mig ej någon förmån unnar,

Om gift och fins uti de söta munnar;

Hwad är det mer?

Ny öfversättning af den bekante versett.

Dyktig Dido war med twänne Män och Giften.

En dö, Hon flyr: En flyr, Hon går med sorg i griften.

D = =

N:o 40.

Götheborgska Magasinet.

Den 1 October 1759.

Leifvernes: Bestrifning öfwer framledne Bislop Carlberg. (a)

Bisfopen Doctor Johan Carlberg föddes den
22 Sept. 1638. Fadren Johan Börjesson war Brufs-
Patron och Borgmästare i Carlstad, Modren het Chri-
stina Nyls- dotter Spak: bägge wälsignade med en
ädelnlig ägendom i Wermelänfka Bergslagen, och til-
lita med många Barn, hwilka hunno alla til besynner-
lig heder och wälstånd, och träffade lyckeliga giftermål;
sa at af dem febermera ärfilliga Adelige Familier
hast uprinnelse. För war Johan Carlberg, som war
älsste Sonen, sparades intet, som war nödigt til en god
upfostran; och emedan hos Honom lystre redan i barn-
domen en ogemen quickhet, godt minne och naturlig
böghelse til studier, ty lemnades Honom först hemma
all enfilt information; doch fattes Han snart i Carl-
stads Schole, hwarest Han med all flit undervisstes,
tills Han med wakra Witnesbörder sändes til Höghscho-
len i Upsala år 1655. Här wistades Han til 1662, då
Han började sin Utländska Resa. I Augusti månad
dessa år begaf Han sig til Holland, hwarest Acad. i
Leiden

(a) Denna Leifvernes-Bestrisning är, jämte andea, wäl, men
mindre omsändeligen, retnad, af Herr Doct. och Bislop Ny-
zelius, i Des bekanta Episcopocopia.

Lejden och flera namnkunniga orter besöktes. Sfwers
alt gjorde Han bekantskaper med store och lärde Män.
Därifrån ställes kofan til Leipzig, hwarest Han efter
afslagda prof blef Philos. Magister. Han besåg sedan
de namnkunnigaste Unifersiteter, men stadnade omse-
der i Gießen, och för at winna en fulkomlig kundskap i
Theologien, wistades Han där i hela 14 år. Här ut-
lades årskilliga wakra prof af djup beläsenhet; och ut-
gaf Han emot slutet af sin warelse därstädes en Dis-
putation under Profess. D. Kilian Rudrauffs öfwer-
syn, de Perfectione Scripturæ Materiali & finalis,
hwarest Han utropades för Doctor i Theologien.
Efter sin sextonåriga resa, återkom nu Doct. Carlberg
til sin födelse-ort eller Carlstad. Desz widsträckt Lärdom
och härliga prädiko-gåfwor woro almänt bekanta, och
wunno sin första wälförtjenta belöning, då Magistra-
ten i Götheborg 1679 2ne gånger å rad genom bref
fallade honom til det då lediga Domproste- och Kne-
koherde-ämbetet, hwilket Han afwen emottog, och
Guds beshinnerliga Stickske åtydde. Det war uppå
Michelsmessö dagen, som Han til sin nya hysla blef in-
fatt, efter erhållen nådig Fulmagt af Hans Majestät
Konung Carl 11te, och på samma dag 8 år efter mer-
ste Han åter taga affsed af sine åhörare, emedan Han
af Drottning Ulrica Eleonora 1687 blef befalt, at som
Kongl. Sfwers-Hospredikant, tjena wid det Kongl.
Hofwet. Han förwärfwade sig på kort tid Deras
Majestäters nåd, så wäl som alla andras råtmätiga
kärlek, så at Konung Carl 11te för rättwist ansåg
at förordna honom til Biskop öfwer Götheborgs
Stift, med det altranädigsta Witnessbörd, som Fulmag-
ten af den 21 Maji 1689 innehåller: **Såsom den**

där icke allenast de måsta röster i Stiftet wun-
ner, utan och genom sin grundeliga Lärdom,
uplysta förstånd, berömliga och exemplariska
lefwerne, samt wid Prädiko-ämbetet både
här, och i Götheborg, ertedda isfwer och mö-
dosamma arbete, hafwer gjort sig denna och
annan wår Kongl. Nåd wäl wärdig och
föresjant; altså hafwe Wi honom til någon
yttermera heder och hugnad, emot sådant
Desz trogna och redeliga upförande nådel.
förordna welat m. m.

Til detta sit wigtiga Kall blef Han samma år an-
nan dag Jul med wanliga Ceremonier inwigt i Up-
sala Domkyrka; förestod sedan sit ämbete efter ömaste
samwete, och upshylte så sina pligter, at Han efter sig
lemnade en ärofull hogfomsst. Efter trågne ämbets
sfor mattades krafterne, åldern tiltog, och Han såg
sin Sittsmessa ifrån werlden wara för handen; ty bidd
Han och sit samteliga Presterskap på det sista almäna
Prestemödet et ganskt ömt och bewekeligt affsed; sult-
nade några månader därefter, och affled den 15 Julii
1701 i sit 63 ålders år. Efter Desz eget förordnande
blef Han begrafwen i Degryste Kyrka wid Götheborg,
af församlingens lärare, Commministern och Hospitals-
Prädikanten, Peter Andrea Aurelius.

Sal. Biskopen war en gång gift. Hans Fru war
Elisabeth Agnes Strohin, fordom Majorens och Ing-
mästarens wid Artilleriet i Darmstadiska Hessen och
Bästningen Gießen, Joh. Eberhard Strohs endaste
Dotter; med hwilken Han, strax efter sit tilträde til
Domprost-ämbetet i Götheborg, i Christina eller Tyst-
kyrkan, blef sammanwigt; och warade deras ägten-
skap

inemot 21 år, hwilket med 14 Barn wälsignades, nämligen 10 Söner och 2 Döttrar, af hwilka wid dödsfallet 5 Söner och 1 Dotter efterlefwde.

Äldste Sonen Magister Johan Carlberg war Kjötkoherde i Marstrand och Sohlberga; afled 1724. Andre Sonen är Johan Eberhard Carlberg, Capitaine och Stads Ingenieur i Stockholm. Tredje Sonen Börje Carlberg war Fänrich wid Artilleriet; afled 1703. Fjerde Sonen Bengt Will. Carlberg är General-Quartiermästare-Lieutenant wid Fortificationens och Chef för Götheborgs och Bohus-länste Fortifications Brigaden, samt Riddare af Kongl. Swärdens Orden. Femte Sonen Berhard Carlberg dog ungkarl. Dottern Christina Carlberg blef gift med äldste Pastorn wid Tyska Församlingen i Götheborg, Magister Johan Georg Margraff, hwilke bägge redan äro afsonnade.

En liten Rese-beskrifning, i fortbet upptagen och öfwerfatt.

Dagat et wackernt antal af Ostind. Resebeskrifningar är redan utgifwer, den läsgiriga werlden til nöge och upbyggelse, torde dock ej illa anses, om här uptages en dito, som innehåller flera artiga anmärkningar, hwilka man torde sakna annorstädes. Til exempel något angående den Persiska Religionen, som nu mera werkeligen wunnet burskap i Indien; folkets seder, wanor och den Indiska Nationens sinnelag. Denna berättelsen är en frukt af twänne Resandes upmärksamhet, som på en och samma tid färdats til den werldsbelen. Herr Grose är den ene, och M. C. den andre, bägge ifrån England. De synas icke sparat någon

möda,

möda, för at göra sit wistande i dessa aflägsne Länder nyttigt för det almäna.

Herr Grose reste i Mars månad 1750, från Düna med Skeppet Mylord Anson, som war ärnat til Bombay och China. Han uppehåller sig ej wid beskrifningen af Kosan, som de togo, utan går in i några mer angelägna omständigheter. Uraförst talar han om de många slagen af fiskar, som så mycket förnöja de Resande, och wäcka ej mindre läsarens upmärksamhet. Han beskrifwer de Dar, hwar Skeppet stadrade, för at taga förefristning. Han gifwer korteligen tillänna öternes näringsmedel, Inwånarnes hemseder, och de försigtiga steg, som Resande böra taga, i handel med desse Djeboar. Måga söker han at asmåla Bombay, som är en af de fördelagtigaste Ängelska tillhörigheter på landet Decan, och likasom medelpuncten af all handel ifrån Malabariske Kusten, Persiske Wiken, Röda hafwet och Indien. I det Bombayska grannskapet ligger Elephant-Den belägen, som ej är mer än 3 mil i omkrets, öfweralt klädd med en Bergräcka, wid hwillets rötter man ser en Elephant af sten i en naturlig storlek, och som man skulle på långt håll lätteligen taga för en werkelig Elephant. Wi uppehålle oss med nöge wid denna S, som hyser så obekanta minnesmärken, och förtjenar därföre de Lärdas agtning.

Författaren talar om et prägtigt härwarande Tempel, som är uthugget i hellska hårda berget, och synes wara med et så oändeligt arbete försärdigat, at man ej mindre här kan falla i förundran, än öfwer de Egyptiske Pyramiderne. Detta underjordiska Gudahus är 80 alnar i längden och 40 i bredden; wid slutet af Templet synas 3ne Jätte-skapnader, men öfweralt

alt lyser Konsten och naturen. För öfrigt är detta sälsama stället icke omnämt i någon Historia, och äfwen obekant i den Hedniska Mythologien. Författaren gör härvid sina anmärkingar, och wille gern upptäcka förste uphofsmanen til et så märkeligt äfberdoms-märke. Han tror ej, at det kan med något Pål tillfriskwas en Alexander, utan menar, efter den Indiska Guda-läran har utstått många olika öden, så fullle detta Tempel blifwet bygt af de gamle Inbyggarne i landet, som hade fränskilda tänkesätt i Religionen. Man skulle gern änska, at äga en nogare beskrifning af detta templet, jämte några ritningar af det samma, utaf hwilka man kunde döma om selskaps smaken i bygningen. Torde hända man där af skulle kunna gissa til dess förste Mästare. Författaren beskriver widare sederne och regeringsättet hos Maratterne, et mäktigt salskap, som har namn af Marajah, en af deras Anförare. Man märker, at detta ordet aldeles är inhemskt, och gäller icke i någon bemärkelse hos något annat folkslag, än hos detta, som i Indien mera almänt kallas Chenims, et ord som svarar emot det wi kalla Tribytare. (Flibustier) När Mogolerna gingo ifrån Bengizkhan och eröfrade Indien, som då tilhörde Pattanerne, flydde de fleste Indianerne up i bergen, hwärest de stadnade, frie ifrån alt of, men vilde sig i wissa släkten under wisse anförare, som omföder öfwer göfwo hwar andra. Somlige af dem gingo tillbaka til Mogolernes Hof, men då desse förgädden upmärksamhet och omsorg, med hwilken de borde hålla Anförarne under sin lydna, föflade de sednare imedlertid Indostan. Conagi Angria, en Far til den som nu regerar, war den förste uphofsman til desse Sjööfware.

Efter så många tillföre lemnat of kundskap om Swart, dess regeringsätt, Mogolernes uphof i Indien, och selskwa Indianernes seder i almänhet, så går man derbi, hwad Författaren här om anført. Hwad han berättar om de gamle Persernes Religion, bör märkas. Deras gudalära är mycket tilgagtig, säger han, nu för tiden, ifrån den, som i Hedenhös florerat i Persien. Man påstår, at Zoroaster, som grundat denna Religion, ej dyrkat elden, utan användt alt för at rensa Religion ifrån dess orimligheter.

Antiquiteter. (b)

Etta Brigitta Underwijzninget och Förmaningar Striffne aff Rom, till sin Son Herora **BRIGITTE ULPHESON,**
Lagman i Härike.

Hälso.

Ähra, loff och Heder se warom **JESU CHRIS-**
TEN, sårliga firi thön bittra Pijna å Korset för våra Syndom.

1. Min älskeligste Son, om tu ästundar en ofrymstat Kärleek moot tin Skapare of Förlossare, swa tänk i allan Tima å hans Pijna, of sum optast äptir Kirkeheerdens Förmaning, tak then Helge **WDD** lifama Gudhlika.
2. Å hwat Rum tu äst, förgåt ey them Fattigom, of hjälp them äpte tin ämbne of Förmägo, hwälket **WDD** ska mycket rundlika widergålla.
3. Betala Arbetarom giärnt sin lödn.

4. J

(b) Hurumida denna raritet förtjenar at läsas, lemnar jag mine Witre läsare at pröfwa. För min del frågar jag litet efter så härliga saker.

4. I Andianas Näst och Rådind war misfunda-
sambr.

5. Amoot GBDZ, Iwiman of tin Näste war
troen.

6. Tha tu Bpständer, besalla GBDZ tin lka-
ma och Siäl, och bed, at han styra alla tina Gärning-
ger och Saker, och tekna tif med Korstekt i titt An-
lite of Bröft, sigiandes, HERRE Jesu Christe
aff Nazareth Judarnas Konung, warfunna tif wi
tif.

7. Wnde Prädikane påmin tif Gud; Walde, of
wäg Aterlofarens Pijn, swa of tina Synder.

8. Tha tu sitter till Bordz, foga titt Sinne till
GBDZ, och sly let of obögdelikt Samtaal.

9. Tha tu gångir frä Bordz, achta tif, at tu icke
warder ett Swijn, swasum the Dgudlike, etc.

10. Nämn icke Diefwulen.

11. I talande och swarande tekna tif måd Korstekt,
of bed till HERREN Jesum Christum sum
tif måd wittre Dwädin pryda ka.

12. För än tu witt affsägja Domen; så hura of
iwerwäg wäll Gärningarnas umständigheter, of tinte
Orde.

13. Döm tijn Nästa rättlika, of kom ihug, at man
ofördöswat ka göra Räckenskap för alla Tingh.

14. Om tu aff ttnom Nästa warder oförrättader,
swä bruka moot honom gemeene lagh.

15. Dwäl Hämndena the till Wreden är iwigängä.

16. Andlik war war ey otulugher, at tif icke rätt-
wissa stipat warder, of antwarda tin Siäl HERREN
nom JESU CHRISTO, Amen.

Swad Nytt i Staden?

den 1 October 1759.

Kundgörelser.

För obekanta orsaker kommer Hylte Öfswergår-
na som i förra Nsheten förkunnades, på offentelig
auktion at försäljas den 9 i denne månad, uti Herr
Ströms Hus wid Kongsporten.

I Silentka Huset, hos Köts- och Spismästaren
Michel, där så många så sit dageliga bröd emot bil-
saluta, erhålles oförlifneligen rökt, och i Sverige
indig Sill, eller så kallad Böfking.

En Dreng hos Herr Hof- Secreteraren Balkinson
er nyligen gjort et synd, och hedrar sine medtjenare
den sällsamma dygden, at återställa Näsduken til
ägare, eller åtminstone kännare.

Den 20 October, kläckan 10 föremiddagen, blifwer
auktion hållen uti Marstrand, och til den mestjudan-
uplåter, et så godt som af nyo upbyggt och förbättrat
hus, beläget wid Torget midt emot Rådhuset, och be-
stod af 2 Wåningar. I den nedersta är en Sal,
och 2 Kamrar med Tapeter, utom Kök och Skafferi;
och förtiga några små Bodar och et Fåhus.

Små Kyrko: Tidningar.

Uti Swenska Församlingen Födde 3 Barn: Wig-
Mälaren Johan Norman och Jungfru Cecilia
Ström: Döde en Enka, Jungfru Wallman, och
Barn.

Uti Tyska Församlingen Döde en Goffe om 8 år
och 2 Barn.